

Verslag van de 78e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN)

Dit verslag beslaat de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden in de Verenigde Naties over het afgelopen zittingsjaar - de 78e zitting van de Algemene Vergadering. Het volgt de indeling van de Kamerbrief met de inzet van het Koninkrijk voor die zitting, die uw Kamer ontving in september 2023.¹ Over de ministeriele week van de 78ste zitting, de zgn. *High Level Week*, heeft de Kamer een apart verslag ontvangen.²

1) Versterkt multilateralisme

Beschermen, versterken en hervormen

Het Beleidskader Mondiaal Multilateralisme vormt de basis van de Koninkrijksinzet over de gehele breedte van het multilaterale stelsel. Deze inzet gaat uit van de drieslag beschermen (van de fundamentele beginselen van het stelsel), versterken (van de positie van het Koninkrijk en de EU binnen het stelsel) en hervormen (om het multilaterale stelsel representatiever en *fit-for-purpose* te maken). Gedurende het zittingsjaar is deze drieslag consequent toegepast. De voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne en het conflict tussen Israël en Hamas zijn daarbij sterk van invloed geweest op de mate waarin binnen de VN gewerkt kon worden. Er is sprake van een toenemende polarisatie, waardoor onderhandelingen een steeds meer politieke lading hebben gekregen, of vaker uitmonden in "wij-zij" tegenstellingen tussen westerse landen en het mondiale zuiden (verenigd in de Groep van 77 (G77)). Voorbeelden daarvan zijn verwijten over vermeende dubbele standaarden van het Westen, achterblijvende financiering van ontwikkelingsdoelen en discussies over gendergelijkheid. Het beschermen van minimale standaarden en behoud van overeengekomen taal, *agreed language*, zijn daarmee belangrijker geworden. Tegelijkertijd wordt het door deze toenemende polarisatie lastiger om verschillen te overbruggen, compromissen te sluiten en tot consensus te komen.

De in 2019 ingezette hervormingen van het VN-ontwikkelingssysteem, zoals het wereldwijd instellen van VN-landenvertegenwoordigers die de inzet van verschillende VN-organisaties onderling beter afstemmen, zijn afgelopen jaar verder geïmplementeerd door de verschillende betrokken VN-organisaties. De actieve inzet van het Koninkrijk hiervoor in zowel de AVVN, de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties (ECOSOC), alsook in de verschillende bestuursorganen van VN-organisaties heeft hier mede aan bijgedragen. Een hernieuwd en meer strategisch *Funding Compact 2.0* is door de secretaris-generaal van de Verenigde Naties (SGVN) samen met de lidstaten opgesteld om dit hervormingsproces verder te ondersteunen en versnellen. In ruil voor meer besparingen in het VN-systeem beloven donoren daarvoor meer middelen ongeoormerkt ter beschikking te stellen aan VN-organisaties. Blijvend zorgwekkend is dat de sterk achterblijvende vrijwillige bijdragen aan het systeem van de VN-landenvertegenwoordigers ('*Resident Coordinator*-systeem') het goed en duurzaam functioneren van dat systeem ondermijnen. Op basis van een, door het Koninkrijk ondersteund, voorstel van de SGVN wordt momenteel onderhandeld over een duurzamer en stabielere financieringsmethodiek voor het VN-landenvertegenwoordigersstelsel. Daarnaast heeft het Koninkrijk ingezet op een verdere versterking van het VN-toezichtstelsel en het beter functioneren van de bestuursorganen van verschillende VN-entiteiten op dit terrein.

Ten aanzien van de VN-Veiligheidsraad (VNVR) blijven geopolitieke tegenstellingen het werk van de Raad sterk bemoeilijken. Ook in dit zittingsjaar blijkt de Raad nauwelijks in staat om effectief te handelen op de grote conflicten van het moment, zoals Oekraïne en Gaza. Het Koninkrijk blijft zich in Benelux-verband actief inzetten voor hervorming van de VN-Veiligheidsraad. In de *Intergovernmental Negotiations on the question of equitable representation on and increase in the membership of the Security Council and other matters related to the Council* (IGN) werden voor het eerst concrete 'modellen' voor hervorming besproken, ingediend door (groepen van) lidstaten, waarbij de Benelux actief heeft deelgenomen aan de discussies en inzet op een combinatie van nieuwe permanente en tijdelijke zetels, voorstander is van het beperken van gebruik van het veto en binnen het IGN-proces pleit voor het starten van onderhandelingen op basis van een tekst. De tegenstellingen tussen de verschillende belangen van landen in deze hervormingsdiscussies blijven

¹ Kamerstuk 26 150 nr. 208

² Zie Kamerstuk 26 150 nr. 210 voor het verslag van de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden gedurende de ministeriële week van de 78e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

evenwel groot en betekenisvolle stappen op dit lastige dossier lijken in de huidige geopolitieke context vooralsnog ver weg.

Feministisch buitenlands beleid

Sinds 2022 voert het Koninkrijk een feministisch buitenlands beleid. Dit betekent dat het Koninkrijk nog meer dan voorheen inzet op gelijkheid en gelijkwaardigheid voor iedereen, met een speciale focus op vrouwen, LHBTIQ+-personen en gemarginaliseerde groepen. Als onderdeel van deze inzet co-organiseerde het Koninkrijk tijdens de High Level Week samen met Chili, Duitsland, Frankrijk, Spanje en Mongolië een ministeriële bijeenkomst over feministisch buitenlands beleid. Tijdens deze bijeenkomst werd de eerste politieke verklaring over feministisch buitenlands beleid ooit aangenomen, waarin landen zich committeerden aan concrete acties op het gebied van feministisch buitenlands beleid en inzet voor vrouwenrechten en gendergelijkheid. Minister Bruins Slot benadrukte in haar interventie het belang van het toepassen van een genderlens in veiligheidsvraagstukken en conflictsituaties. Ter opvolging van dit evenement heeft Nederland in november 2023 de *Shaping Feminist Foreign Policy* conferentie georganiseerd in Den Haag.

2) Vrede, veiligheid en recht

Accountability

Ook het afgelopen jaar heeft het Koninkrijk zich in diverse VN-gremia waaronder de AVVN, de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie van de AVVN (Mensenrechtencommissie), ingezet voor het bestrijden van straffeloosheid voor internationale misdrijven en ernstige en grootschalige mensenrechtenschendingen.

Zo zijn er mede dankzij de inzet van het Koninkrijk zowel in de Mensenrechtenraad als de Derde Commissie resoluties aangenomen over de mensenrechtensituatie in Myanmar en kon de VN-bewijzenbank *Independent Investigative Mechanism for Myanmar* (IIMM) op voortgezette steun rekenen. Ook heeft het Koninkrijk in duidelijke bewoordingen de mensenrechtenschendingen in Iran aan de orde gesteld. Mede door de actieve steun en outreach van het Koninkrijk zijn door de Mensenrechtenraad de mandaten van de VN *Fact Finding Mission* (FFM) en de *Special Rapporteur* Iran met één jaar verlengd. Daarnaast is met steun van het Koninkrijk het mandaat van de Speciaal Rapporteur voor mensenrechten in Afghanistan in de Mensenrechtenraad met een jaar verlengd en verstevigd. Het Koninkrijk heeft zich daarnaast in de Mensenrechtenraad ingezet voor resoluties om verdere mensenrechtenschendingen in Syrië tegen te gaan. Naast de Syrië-resolutie die het mandaat van de *Commission of Inquiry* (CoI) met één jaar heeft verlengd, heeft het Koninkrijk samen met Canada een *Joint Statement* over mensenrechtenschendingen in Syrië uitgesproken die –met 34 co-sponsors– breed werd gedragen. Ook de VN-bewijzenbank voor Syrië (het *International, Impartial and Independent Mechanism* (IIIM)) kon het afgelopen jaar rekenen op duidelijke steun door inzet van Nederland. In het kader van Jemen heeft het Koninkrijk in de Mensenrechtenraad aandacht gevraagd voor onafhankelijk onderzoek naar en het tegengaan van straffeloosheid voor gepleegde oorlogsmisdrijven. Er bleek helaas onvoldoende draagvlak om dit te concretiseren in resolutieteksten. Wel is een verlening van technische ondersteuning aan de nationale onderzoekscommissie in Jemen (NCOI) gerealiseerd. Het Koninkrijk zal zich samen met gelijkgezinden blijven inzetten om het tegengaan van straffeloosheid in Jemen op de internationale agenda te houden.

Het Internationaal Gerechtshof (IGH), het belangrijkste juridische orgaan van de VN, speelt een belangrijke rol bij de aansprakelijkstelling van staten door staten voor ernstige en grootschalige mensenrechtenschendingen. Het Koninkrijk heeft op 18 september 2020 de Syrische staat aansprakelijk gesteld voor het schenden van het VN-Antifolterverdrag. Canada heeft zich hier in maart 2021 bij aangesloten. In juni 2023 heeft het Koninkrijk samen met Canada de zaak tegen Syrië voorgelegd aan het IGH, waarna het IGH in november 2023 voorlopige maatregelen aan Syrië heeft opgelegd. Nederland dringt in diverse VN-gremia aan op naleving van deze voorlopige maatregelen.

In Irak heeft het Koninkrijk zich gericht op het tegengaan van straffeloosheid voor misdrijven begaan door ISIS/Da'esh tegen onder andere Jezidi's, onder meer door de financiële steun aan de *Witness Protection and Support Unit* van de VN-bewijzenbank *United Nations Investigative Team to Promote Accountability for Crimes Committed by Da'esh/ISIL* (UNITAD). Het Koninkrijk zette de steun aan de *Investigative Support Unit* van het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de Mensenrechten voort. Hiermee kon deze eenheid gedegen begeleiding

bieden aan de oprichting van nieuw gemandateerde VN-onderzoeksteams en pro-actiever reageren op noodsituaties in conflictgebieden zoals in Afghanistan, Iran, Oekraïne en Myanmar.

Oekraïne

Het Koninkrijk heeft zich sterk ingezet voor het behouden en versterken van steun voor *accountability* voor Oekraïne. Namens de *Group of Friends on Accountability Following the Aggression Against Ukraine* sprak minister Bruins Slot in februari 2024 –twee jaar na de grootschalige Russische inval van Oekraïne– de VN-veiligheidsraad toe met de duidelijke boodschap van de meer dan 50 leden van de Groep dat de in Oekraïne begane Russische misdrijven begaan niet ongestraft zullen blijven. In de Mensenrechtenraad heeft het Koninkrijk met succes gepleit voor de verlenging en versterking van het mandaat van de onafhankelijke *Commission of Inquiry* inzake de mensenrechtensituatie in Oekraïne als gevolg van de grootschalige Russische invasie. Tevens is tijdens de *Restoring Justice for Ukraine* conferentie van 2 april 2024 het schaderegister –gevestigd in Den Haag en waarvan de basis een mede door Nederland gesponsorde AVVN-resolutie van november 2022 is– officieel van start gegaan met het registreren van claims. Daarnaast heeft het Koninkrijk zich met betrekking tot de ontvoeringen van Oekraïense kinderen door de Russische Federatie binnen de VN breder ingezet op het aanjagen van internationale besluitvorming en het genereren van internationale aandacht, o.a. op 23 februari tijdens het door Nederland gecopioneerde *Stolen Voices* side-event. Ook heeft het Koninkrijk samen met Oekraïne en Duitsland binnen verschillende VN-fora verklaringen afgelegd over het lot van de ontvoerde kinderen, waaronder tijdens de 52e sessie van de Mensenrechtenraad.

Conflict tussen Israël en Hamas

De terreuraanval die Hamas in Israël pleegde op 7 oktober 2023 heeft een geweldsspiraal ontketend die zowel Israëliërs als Palestijnen diep treft. De zeer schrijnende en almaar verslechterende situatie in Gaza baart grote zorgen alsmede het lot van de gegijzelden die nog altijd vastzitten in Gaza. Het Koninkrijk steunt het Israëlisch recht op zelfverdediging in lijn met het internationaal recht en met aantoonbare inachtneming van de eisen van noodzakelijkheid en proportionaliteit. Op Israël en Hamas rust de (internationaal-)rechtelijke plicht om geweldsgebruik tegen burgers zoveel mogelijk te voorkomen en hiertegen handhavend op te treden. Dat geeft het Koninkrijk duidelijk aan in diverse VN-gremia, waaronder bij verschillende interventies in de AVVN. Ook heeft het Koninkrijk in de AVVN opgeroepen tot ongehinderde humanitaire toegang en de risico's voor honger en ziektes in Gaza benadrukt. Het Koninkrijk ondersteunt het belang van implementatie van VN Veiligheidsraad resolutie 2720, inclusief naleving van internationaal humanitair recht, verbetering humanitaire toegang tot en veiligheidssituatie in Gaza en het mandaat van *Senior Humanitarian and Reconstruction Coordinator* Sigrid Kaag, waaronder het door haar opgezette monitoringsmechanisme, en draagt hier met 5 miljoen euro vanuit de BHOS-begroting aan bij. Daarnaast roept het Koninkrijk Hamas op de gegijzelden in Gaza onmiddellijk vrij te laten. Ook roept het Koninkrijk op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren dat moet leiden tot het duurzaam neerleggen van de wapens. Het Internationaal Gerechtshof heeft in de zaak die Zuid-Afrika heeft aangespannen tegen Israël op diverse momenten voorlopige maatregelen opgelegd. Het Koninkrijk roept de partijen op tot naleving van deze (bindende) uitspraken. In het najaar van 2023 zegde Nederland 3 miljoen euro toe aan het versterken van de onderzoekscapaciteiten van het Internationaal Strafhof, gelet op de intensivering van onderzoeken sinds de terreuraanslagen van 7 oktober 2023. Ook zegde het Koninkrijk in de marges van de Mensenrechtenraad in februari jl. 1 miljoen dollar toe aan het landenkantoor van OHCHR in de Palestijnse Gebieden.

MH17

De inzet van het Koninkrijk in de gerechtelijke procedures betreffende het neerhalen van vlucht MH17 heeft dit voorjaar tot twee concrete resultaten geleid. Op 12 juni jl. vond een inhoudelijke hoorzitting plaats van de statenklacht van het Koninkrijk tegen de Russische Federatie bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Mogelijkerwijs zal het EHRM volgend jaar een uitspraak doen over de verantwoordelijkheid van de Russische Federatie voor de dood voor alle inzittenden van vlucht MH17 en het leed dat is geleden en nog altijd wordt geleden door de nabestaanden als gevolg van de acties van de Russische Federatie. Op 15 maart jl. heeft de Raad van de *International Civil Aviation Organisation* (ICAO) de inhoudelijke behandeling aangevangen van de door het Koninkrijk en Australië gestarte procedure tegen de Russische Federatie voor diens rol in het neerhalen van vlucht MH17. Op 18 en 20 juni jl.

vond een eerste hoorzitting plaats. Naar verwachting zal de inhoudelijke behandeling voortduren in 2025. De ICAO-Raad heeft herhaaldelijk de betrokken partijen opgeroepen de in 2019 gestarte en in 2020 door de Russische Federatie gestaakte onderhandelingen over een schikking te hervatten. De twee lopende juridische procedures zijn belangrijke stappen in het streven van het Koninkrijk naar waarheidsvinding, gerechtigheid en rekenschap voor de 298 slachtoffers en hun nabestaanden.

VN-vredesmissies

Het Koninkrijk zet in op effectieve en efficiënte VN-vredesmissies, in lijn met de door de SGVN opgestelde hervormingsagenda op VN-vredesmissies (*Action for Peacekeeping, A4P*) en het daaraan gekoppelde implementatieplan. Om deze hervorming van VN-vredesmissies te blijven stimuleren en gerichte implementatie aan te jagen, heeft het Koninkrijk verschillende prioriteiten geïdentificeerd: met een proactieve rol als *champion* op de thema's 'Protection of Civilians' en 'Performance & Accountability', evenals met actieve inzet op de thema's 'Women, Peace & Security (WPS)' en 'Safety and Security'. Dit wordt onder andere nagestreefd door deelname aan politieke samenwerkingsverbanden (zoals de *Group of Friends of the Protection of Civilians*) en inzet binnen de Speciale Commissie voor Vredesoperaties (C34). In samenwerking met Rwanda, Indonesië en het Verenigd Koninkrijk organiseerde het Koninkrijk op 23-24 oktober 2023 een UN Peacekeeping Preparatory Conference over *Protection of Civilians and Strategic Communication* in Kigali, Rwanda, met actieve bijdragen van strategische partners (NGOs, denktanks) en van *community representatives* uit de regio om de ervaringen en behoeften van burgers centraal te stellen. Deze Preparatory Conferences droegen bij aan het opvoeren van politiek momentum voor deze thema's bij de tweejaarlijkse UN Peacekeeping Ministerial Pledging Conference, die op 5-6 december 2023 plaatsvond in Ghana.

VN-vredesopbouw

De inzet van het Koninkrijk op VN-vredesopbouw focuste op de thema's mentale gezondheid en psychosociale steun, conflictpreventie en inclusief recht, evenals adequate en duurzame financiering voor VN-vredesopbouw. Het Koninkrijk bepleitte actief om politieke en ontwikkelingsdimensies binnen de VN-vredesopbouw beter te integreren, en zo coherentie binnen de VN te versterken. Dankzij actief lobbywerk zijn de prioriteiten van het Koninkrijk in de *New Agenda for Peace* opgenomen, waaronder: adequate en voorspelbare financiering van vredesopbouw en conflictpreventie; een robuustere rol voor de *Peacebuilding Commission (PBC)*; betere afstemming met *international financial institutions (IFIs)*; rechtsorde en toegang tot recht; en bescherming van burgers in conflictsituaties (*Protection of Civilians*). Het Koninkrijk heeft zich in de Vijfde Commissie namens de EU ingezet op een sterk *Peacebuilding Fund*, en met een concreet resultaat. Per ingang van 1 januari 2025 krijgt het *Fund* een bijdrage van 50 miljoen dollar per jaar. Het Koninkrijk bleef het belang benadrukken van mentale gezondheid en psychosociale steun (MHPSS) binnen de vredesopbouw-inspanningen van de VN en van andere uitvoerende organisaties: MHPSS draagt bij aan een mensgerichte benadering door personen in staat te stellen om (lokale) vrede in samenlevingen te bevorderen. Ook organiseerde het Koninkrijk een sessie over geleerde lessen van samenwerking met lokale vredesopbouwers.

Bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme

In de marges van de AVVN High Level Week vond op 20 september 2023 de ministeriële vergadering van het *Global Counterterrorism Forum (GCTF)* plaats. Deze stond in het teken van rehabilitatie en re-integratie van buitenlandse ISIS-strijders en hun gezinnen die in Noordoost-Syrië verblijven. Het Koninkrijk droeg bij aan deze vergadering door ervaringen te delen met het VN *Global Framework* programma in Irak, waar Nederland een bijdrage aan levert. Het programma wordt geleid door VN-organisaties i.s.m. Irak en ondersteunt de rehabilitatie, re-integratie en vervolging van Iraakse uitreizigers uit Al-Hol. Ook de eerdergenoemde steun aan UNITAD draagt bij aan het voorkomen van straffeloosheid van ISIS-leden. Het Koninkrijk sprak steun uit voor de uitbreiding van het lidmaatschap van het GCTF met Kenia en Koeweit, wiens deelname bijdraagt aan een versterkte regionale vertegenwoordiging binnen het forum.

Ontwapening

Door spanningen op regionaal en mondiaal niveau blijft het uitermate lastig om voortgang te boeken op het gebied van ontwapening, non-proliferatie en wapenbeheersing. Maar juist ten tijde van significante spanningen is het van groot belang om bescheiden stappen voorwaarts te blijven

zetten. Zo verwees de jaarlijkse Eerste Commissie resolutie over het Biologische en Toxinwapenverdrag (BTWC) naar een expert werkgroep die, op initiatief van het Koninkrijk en Canada, is opgericht om tot aanbevelingen te komen ter versterking van het Verdrag. Ook diende het Koninkrijk, samen met Duitsland en Canada, wederom een resolutie in ter ondersteuning van een toekomstig Spleitstofstopverdrag (FMCT).

Het Koninkrijk co-sponsorde tevens een resolutie van het Verenigd Koninkrijk waarmee een nieuwe werkgroep wordt opgericht om tot verdere afspraken te komen over verantwoord gedrag in de ruimte. Op het nucleaire dossier co-sponsorde het Koninkrijk een resolutie van Kazachstan en Kiribati die de behoefte aan steun aan landen die zijn getroffen door kernwapenproeven of het gebruik van kernwapens erkent en een resolutie van de Verenigde Staten over het gebruik van radiologische wapens.

In de marges van de Eerste Commissie van de AVVN, die ziet op ontwapeningsaangelegenheden, zorgde het Koninkrijk voor aandacht voor de opvolging van de *Responsible Artificial Intelligence in the Military Domain* (REAIM) conferentie, door middel van een drukbezocht side-event waaraan onder andere de VN Hoge Vertegenwoordiger voor Ontwapening deelnam. Het Koninkrijk organiseerde tevens een side-event over *uncrewed aerial vehicles* (UAV's) in samenwerking met PAX en een side-event met het *Stockholm International Peace Research Institute* (SIPRI) over de relatie tussen ruimteveiligheid, risicovermindering en strategische stabiliteit. Tenslotte heeft het Koninkrijk, samen met Ierland en Canada, een gezamenlijke verklaring over gender en ontwapening geïnitieerd dat in de Eerste Commissie door ca. 80 landen werd gesteund.

Cyber

Het Koninkrijk zette zich tijdens onderhandelingen in de Eerste Commissie van de AVVN actief in voor de Franse *Programme of Action* (PoA)-resolutie, gericht op het implementeren van de bestaande afspraken over verantwoordelijk statelijk gedrag in het cyberdomein. De PoA-resolutie werd met een grote meerderheid van stemmen aangenomen. Daarnaast bekrachtigde de AVVN het met consensus overeengekomen jaarlijkse voortgangsrapport van de *Open Ended Working Group* op cyber, dat eveneens toeziet op verantwoordelijk statelijk gedrag. Het Koninkrijk slaagde erin een verwijzing naar het gebruik van cyber in gewapend conflict te verzekeren, wat een opening biedt voor het adresseren van schendingen van het oorlogsrecht in Oekraïne. Daarnaast heeft het Koninkrijk zich met succes ingezet voor passages over gendergelijkheid in het voortgangsrapport.

Daarnaast heeft het Koninkrijk actief deelgenomen aan de onderhandelingen over een nieuw verdrag op het gebied van cybercrime. Met dit verdrag zou de internationale samenwerking op het gebied van preventie, opsporing en vervolging van cybercrime moeten worden verbeterd. De inzet van KNL en de Europese Unie is erop gericht dat het verdrag voldoende mensenrechtenwaarborgen in relatie tot de bevoegdheden van opsporingsdiensten bevat. Daarnaast is het van belang dat het aantal strafbaarstellingen beperkt blijft. In juli en augustus 2024 vindt de hervatte, laatste onderhandelingsronde plaats. De onderhandelingen bewegen zich daarmee richting de eindfase, omdat het Ad Hoc Comité nog binnen de 78ste sessie van de Algemene Vergadering (vóór september 2024) een concept-verdrag dient aan te bieden.

Daarnaast vond een ministeriële vergadering van de *Freedom Online Coalition* (FOC) plaats in de marges van zowel de AVVN (september jl.) als de Mensenrechtenraad in Geneve (februari jl.). Hier werd besproken hoe digitaal beleid binnen de VN vormgegeven moet worden, met bijzondere aandacht voor de risico's van nieuwe technologieën zoals A.I. zonder goed beheer. Als aankomend voorzitter van de FOC heeft het Koninkrijk aangegeven dat het beheer van dit soort technologieën en het beheer van het internet in 2024 prioriteit zal krijgen. Deze aanpak werd gesteund door landen als de VS, Denemarken en Kaapverdië. VS *Secretary of State* Blinken bedankte Nederland voor het overnemen van het voorzitterschap van de coalitie in 2024.

Nieuwe technologieën

De mondiale zorgen over de gevaren van desinformatie voor de maatschappij zijn in 2023 toegenomen. Het Koninkrijk zette zich in voor het tegengaan van deze gevaren door de lancering van de *Global Declaration on Information Integrity Online*. Deze verklaring, een initiatief van het Koninkrijk en Canada, werd tijdens een side-event in de AVVN door minister Bruins Slot en de Canadese minister van Buitenlandse Zaken Melanie Joly gelanceerd. De verklaring, inmiddels ondertekend door 34 landen, ziet toe op het tegengaan van desinformatie en het bevorderen van de integriteit van informatie die online verspreid wordt. De verklaring biedt kaders voor

toekomstige initiatieven die raken aan het tegengaan van desinformatie, voor het monitoren van de ontwikkeling van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie, en voor het vergroten van de transparantie omtrent algoritmes.

3) Duurzame ontwikkeling en gelijkheid

Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals (SDG's))

De inzet en het politieke commitment van het Koninkrijk voor de *Sustainable Development Goals* (SDG's, duurzame ontwikkelingsdoelen) blijft ambitieus en nodig: de SGVN herbevestigde dat het behalen van de SDG-agenda nog steeds sterk achterloopt en de 2030-doelstellingen veelal uit het zicht zijn verdwenen. In september 2023 vond de vierjaarlijkse SDG-top plaats waarbij de focus lag op de tweede helft van de 2030 Agenda (dus: 2024-2030) en het financieringstekort om de SDG's te kunnen behalen.³ In juli 2024 neemt een Koninkrijksdelegatie deel aan de jaarlijkse VN-conferentie over voortgang op het behalen van de SDG's, het *High-Level Political Forum on Sustainable Development*.

Herstel en wederopbouw Oekraïne

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne heeft het Koninkrijk ruimhartig steun verleend aan Oekraïne. Veel van deze steun verloopt via multilaterale partners, waaronder de VN. Zo heeft Nederland in VN-verband, evenals vorig jaar, bijgedragen aan het *Ukraine Humanitarian Fund* van de *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (OCHA). Ook levert Nederland via de VN en internationale ngo's een bijdrage om Oekraïne te ondersteunen bij humanitaire ontmijning. Bij de Nederlandse inzet op herstel en wederopbouw van Oekraïne worden de noden elders ter wereld niet vergeten. De oorlog in Oekraïne heeft verstreckende gevolgen in grote delen van de wereld en raakt, naast Oekraïne zelf, ook vooral de meest kwetsbare landen die al lijden onder crises en tegenslagen. De AVVN biedt een platform voor het Koninkrijk om met Oekraïne en andere landen constructief samen te werken aan brede steun voor herstel en het vergroten van weerbaarheid.

Na afloop van de Graanddeal (*Black Sea Grain Initiative*) in 2023 creëerde Oekraïne een scheepvaartcorridor. De Nederlandse bijdrage van 1,9 miljoen dollar aan *UN Trade and Development* (UNCTAD) voor twee jaar ondersteunde niet alleen de onderhandelingen en monitoring van de graanddeal en onderhandelingen over sanctie-uitzonderingen (voedsel en kunstmest) in de Zwarte Zee, maar ook UNCTAD's werk in de *Global Crisis Response Group on Food, Energy and Finance*.

Water

Het Koninkrijk heeft voortgebouwd op het gecreëerde politieke momentum van de VN 2023 Waterconferentie. Ook heeft het Koninkrijk zich ingezet om water te verbinden met andere onderwerpen zoals klimaat, biodiversiteit, energie en voedselzekerheid. Onder andere door het aannemen van de VN *Environment Assembly* waterresolutie⁴ is de sector-overstijgende rol van water en de gedeelde mondiale wateragenda bevestigd. De opvolging van de 'Water Actie Agenda' is geagendeerd op relevante multilaterale conferenties en processen en *commitment*-houders zijn druk bezig met de uitvoering van de toezeggingen. De Klimaatconferentie van Dubai in november 2023 (COP28) had een sterke focus op water en het Koninkrijk fungeerde op verzoek van de voorzitter Verenigde Arabische Emiraten (VAE) samen met de Republiek Tadzjikistan als *Water Champion*. Als voormalig co-host faciliteren het Koninkrijk en Tadzjikistan een goede overdracht van de belangrijkste uitkomsten van de VN 2023 Waterconferentie richting de beoogde co-hosts van de VN 2026 Waterconferentie, Senegal en de VAE. Begin 2024 is een *UN system-wide strategy on Water and Sanitation* opgesteld, die binnen het gehele VN-systeem uitgerold/geïmplementeerd gaat worden. De aanstelling van de 'VN Speciaal Gezant voor Water' laat nog op zich wachten, waarbij het Koninkrijk samen met een grote groep gelijkgezinde landen voor de spoedige aanstelling blijft pleiten.

³ Zie verslag in Kamerstuk 26 150 nr. 210

⁴ UNEP/EA.6/RES.13 – Effective and inclusive solutions for strengthening water policies to achieve sustainable development in the context of climate change, biodiversity loss and pollution [k2400849.pdf \(un.org\)](https://www.un.org/press/en/2023/ea6-res13.htm).

Voedselzekerheid

De mondiale voedselzekerheidssituatie blijft onverminderd zorgelijk. Conflicten, klimaatverandering en ongelijkheid zijn onderliggende oorzaken van voedselonzekerheid. In lijn met het in december 2022 naar de Kamer gestuurde stappenplan Mondiale Voedselzekerheid (Kamerstuk 33625-341), werd in 2023 de inzet op voedselzekerheid geïntensiveerd. Uitvoering verliep via multilaterale kanalen (m.n. het *International Fund for Agricultural Development* (IFAD), het *United Nations International Children's Emergency Fund* (UNICEF) en de Wereldbank), de posten en een aantal strategische partners en met inzet van Nederlandse kennis en kunde. In totaal werd 400 miljoen Euro geïnvesteerd, m.n. in Afrika. Daarmee werden 12,5 miljoen kleinschalige voedselproducenten en 2,8 miljoen ondervoede mensen bereikt. Op 1,1 miljoen hectare land werd ingezet op verduurzaming van de landbouwproductie. Tijdens COP28 in Dubai ondersteunde Nederland de verklaring over duurzame landbouw, robuuste voedselsystemen en klimaat actie.

Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en vervuiling

De SGVN stelde de urgentie van klimaatverandering wederom centraal. Het Koninkrijk maakte zich hard voor meer wereldwijde klimaatambitie, versnelde implementatie van nationale klimaatplannen, toegang tot hernieuwbare energie, adaptatie en de positie van de meest kwetsbaren. In lijn hiermee heeft het Koninkrijk op de ministeriele vergadering over schade en verlies het belang van kleine eilandstaten en de minst ontwikkelde landen onderstreept in aanloop naar besluitvorming op COP28.

Op het terrein van klimaatfinanciering zette het Koninkrijk zich in voor het vergroten van de donorbasis, onder andere met filantropische organisaties. Ook belichtte het Koninkrijk de noodzaak en kansen voor private klimaatinvesteringen. Nederland zette samen met de EU en mede-lidstaten in op een ambitieuze ministeriële verklaring als uitkomst van de zesde zitting van de *United Nations Environment Assembly* (UNEA-6) eind februari jl., gericht op het versterken van multilaterale samenwerking in de aanpak van klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en vervuiling (Kamerstukken 21 501-08, nr. 931). De slotverklaring voldeed niet volledig aan de verwachting (Kamerstukken 21 501-08, nr. 944).

De minister van Buitenlandse Zaken ondertekende namens het Koninkrijk het Verdrag van de VN inzake het recht van de zee, inzake het behoud en het duurzame gebruik van de mariene biologische diversiteit van gebieden voorbij de grenzen van de nationale rechtsmacht (*Biodiversity Beyond National Jurisdiction*, BBNJ). Met de ondertekening door tientallen lidstaten kwam er een succesvol einde aan jarenlange multilaterale onderhandelingen gericht op het beschermen van oceanen en de biodiversiteit (Kamerstukken 26 150, nr. 210).

Small Island Developing States (SIDS)

Tijdens de *4th International Conference on Small Island Developing States* (SIDS4) van 27-30 mei jl. is de *Antigua and Barbuda Agenda for SIDS* (ABAS) aangenomen waarin de internationale gemeenschap wordt aangemoedigd om meer aandacht te besteden aan de bijzondere kwetsbaarheden van deze eilandengroep. Er is onder meer besloten dat er gewerkt zal worden aan betere toegang tot concessionele leningen, daarbij criteria van het *High - Level Panel* rapport over de Multidimensional Vulnerability Index (MVI) uit februari 2023 in ogenschouw nemend. Het Koninkrijk nam op hoog politiek niveau actief deel aan de conferentie, met minister-president Wever-Croes van Aruba als delegatieleider. Zij benadrukte de bereidheid van het Koninkrijk om samen te werken aan de diverse uitdagingen.

Mondiale gezondheid

Tijdens de AVVN High Level Week was er speciale aandacht voor mondiale gezondheid en vonden in dat kader verschillende topontmoetingen plaats: over de inzet op preventie, paraatheid en respons bij pandemieën (PPR), universele gezondheidszorg (*Universal Health Coverage*, UHC) en tuberculose (tbc). Minister-president Jacobs van Sint-Maarten benadrukte namens het Koninkrijk tijdens de PPR-bijeenkomst het belang om spoedig tot een pandemieakkoord te komen, met oog voor coherentie, gelijkwaardigheid en een inclusieve aanpak. De afgelopen maanden is door de WHO-lidstaten veel vooruitgang geboekt op de tekst van het pandemie-instrument, maar dit was onvoldoende om een definitief onderhandelingsresultaat te presenteren tijdens de World Health Assembly (WHA) van 27 mei – 1 juni jl. Daarom is besloten de onderhandelingen voor het

pandemie-instrument voort te zetten om de uitkomst daarvan te presenteren tijdens de WHA in 2025, of eerder in een speciale sessie van de WHA, die indien mogelijk in 2024 nog georganiseerd zal worden. Tijdens de WHA werd wel het onderhandelingsdocument met de laatste stand van zaken gedeeld.⁵ Als onderdeel van de discussies over UHC sprak minister Schreinemacher zich uit voor de relevantie van het bereiken van gemarginaliseerde groepen om zeker te stellen dat daadwerkelijk iedereen toegang heeft gezondheidszorg, de rol van seksuele voorlichting en het belang van adequate financiering van de mondiale gezondheidsarchitectuur. In de discussies over het tegengaan van tuberculose heeft minister Kuipers zich hard gemaakt voor de bestrijding van stigma en discriminatie, het waarborgen van mensenrechten en de samenhang met antimicrobiële resistentie en klimaatverandering. Tevens werd tijdens elke bijeenkomst een politieke verklaring aangenomen om politiek commitment te mobiliseren voor de wereldwijde inzet op deze thema's en het behalen van SDG 3 over goede gezondheid en welzijn voor iedereen.

Vrouwenrechten, gendergelijkheid en SRGR

Het Koninkrijk zette zich het afgelopen jaar tijdens de AVVN actief in op voor Nederland prioritaire onderwerpen zoals gelijke rechten voor vrouwen en meisjes, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), gelijke rechten voor lhbtq+-personen, en de individualiteit en universaliteit van mensenrechten, inclusief in landenresoluties over o.a. Syrië, Myanmar en Iran. De resolutie over de *Beijing Declaration and Platform for Action*, de VN-agenda ter bevordering van gelijkheid voor vrouwen en meisjes wereldwijd en vrouwenrechten, dekte door deze inspanningen de belangrijkste prioriteiten voor het Koninkrijk, waaronder het *mainstreamen* van gendergelijkheid in het *Pact for the Future*. Het Koninkrijk heeft een actieve rol gespeeld in het onderhandelen van verschillende gender resoluties namens de EU, bijvoorbeeld bij de *violence against women migrant workers* in de Derde Commissie AVVN en de gender resolutie in de Tweede Commissie. De toenemende *pushback* op gendergelijkheid, vrouwenrechten en SRGR was duidelijk merkbaar en kenmerkte zich door gecoördineerde onderhandelingstactieken. De grootste tegendruk zat met name bij de resoluties over gendergelijkheid en jongerenparticipatie. Desalniettemin zijn mede dankzij inzet van het Koninkrijk en gelijkgezinde landen eerdere verworvenheden behouden. Een uitzondering was de jongerenresolutie, waar taal over gender en SRGR werd afgezwakt ten opzichte van voorgaande jaren.

Eind april jl. werd het 30-jarig bestaan van de *International Conference on Population and Development* (ICPD) agenda gemarkeerd. Er is een politieke verklaring aangenomen waarin de relevantie van ICPD is benadrukt inclusief de voortgang die is geboekt, maar eveneens dat er nog veel gedaan moet worden om de afspraken van toen na te komen. Het Koninkrijk heeft aandacht gevraagd voor onderwerpen die onder druk staan, zoals jongeren en SRGR, toegang tot veilige abortus en de noodzaak om SRGR te benoemen in gerelateerde multilaterale processen. Nederland was co-host van de ICPD30 jongeren dialoog begin april, samen met Denemarken en Benin, georganiseerd in Cotonou. Als resultaat van deze jongeren dialoog, is er een *Cotonou Youth Action Agenda* opgesteld, die relevant is voor de verdere implementatie van de ICPD agenda, en ook input geeft aan de *Summit of the Future*.

⁵ Document A77/10: [Proposal for the WHO Pandemic Agreement](#).